

5.6.1. Inleiding

Tandcariës is een ziekte waarbij de gemineraliseerde tandweefsels vernietigd worden als gevolg van zuurvorming die ontstaat bij de fermentatie van koolhydraten door bacteriën in de mond. De aandoening wordt door de Wereldgezondheidsorganisatie beschouwd als één van de belangrijke gezondheidsproblemen. Mortaliteit als gevolg van cariës is nagenoeg onbestaande maar daarentegen is tandcariës een belangrijke oorzaak van morbiditeit. Bijna 98% van de bevolking krijgt te maken met tandcariës vóór de leeftijd van 18 jaar.

Verscheidene studies hebben de rol van voedingsgewoonten in de ontwikkeling van tandcariës aangetoond (1). Twee verbanden werden hierbij duidelijk aangetoond :

de relatie tussen tandcariës en de frekwentie van inname van geraffineerde suikers

de relatie tussen een verhoogde inname van fluoride en de vermindering van tandcariës

Klassiek wordt de mate van cariës voorgesteld door een cariës-index (DMFT-index = gemiddeld aantal gecarieerde, afwezige of gevulde tanden).

Naast het probleem van de tandcariës is ook de prevalentie van tandvleesaandoeningen aanzienlijk. De WGO schat dat in Europa parodontitis, gekarakteriseerd door een inflammatie van het tandvlees en een progressief loskomen van de tanden, zou voorkomen in 50% van de gevallen(2).

Voor België bestaan weinig of geen gegevens over de actuele mond- en tandgezondheid van de bevolking per leeftijdscategorie. Enkele studies werden verricht in verband met cariës. Een recente studie uitgevoerd aan de UCL gaat nader in op het voorkomen van parodontopathieën(2).

In het kader van een gezondheidsenquête is het moeilijk om directe informatie te verzamelen over de toestand van het gebit en het tandvlees. Daarentegen is het wel mogelijk om de gevolgen na te gaan van cariës en tandvleespathologie. De indicatoren die worden besproken zijn dan ook een onrechtstreekse maat voor het voorkomen van cariës en parodontopathieën in de bevolking.

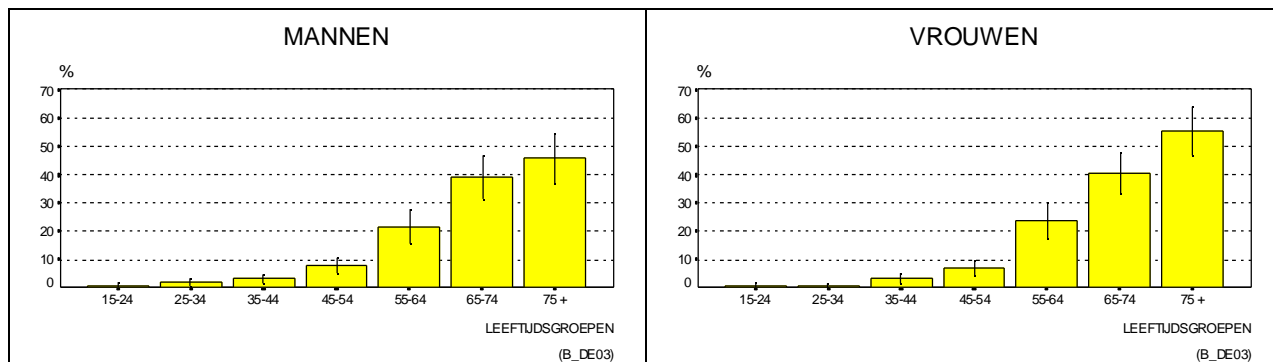
Een eerste indicator gaat de prevalentie na van de personen die over geen eigen gebit meer beschikken. Hierbij werd een stricte definitie gedefinieerd : de absolute afwezigheid van het gebit. Een tweede indicator die wordt besproken betreft de prevalentie van het dragen van een tandprothese, waarbij onderscheid wordt gemaakt tussen een volledig kunstgebit (onder en boven) en een onvolledig kunstgebit of deelprothese. Opgemerkt dient echter te worden dat deze indicator twee soorten informatie groepeert : de gehele of gedeeltelijke afwezigheid van het gebit en de aanschaf van een kunstgebit of tandprothese als gevolg hiervan.

5.6.2. Resultaten voor België

5.6.2.1. Prevalentie van personen zonder eigen gebit (de03)

In België geeft 11% van de bevolking aan over geen eigen gebit meer te beschikken. Hierbij bestaat geen verschil tussen mannen en vrouwen. Uiteraard stijgt dit percentage sterk in functie van de leeftijd (zie figuur 5.6.1) In de leeftijdsgroep tussen 55 en 64 jaar heeft bijvoorbeeld 23% van de bevolking geen eigen gebit meer. Bij de 75-plussers stijgt dit percentage tot 52%.

Figuur 5.6.1 Percentage van de bevolking die aangeeft over geen eigen gebit meer te beschikken, volgens leeftijd en geslacht, Gezondheidsenquête, België, 1997

Bespreking in functie van een aantal basiskennmerken

Na correctie voor leeftijd en geslacht blijkt een dalende opleidings- en inkomensklasse overeen te komen met een hogere proportie personen zonder eigen gebit (zie tabel 5.6.1). De laagste opleidings- en inkomensklasse vertoont echter een proportie die lager ligt dan de categorie er net boven. Roken heeft een nefaste invloed op het gebit. Zware rokers hebben significant meer kans om geen eigen gebit meer te hebben dan niet-rokers.

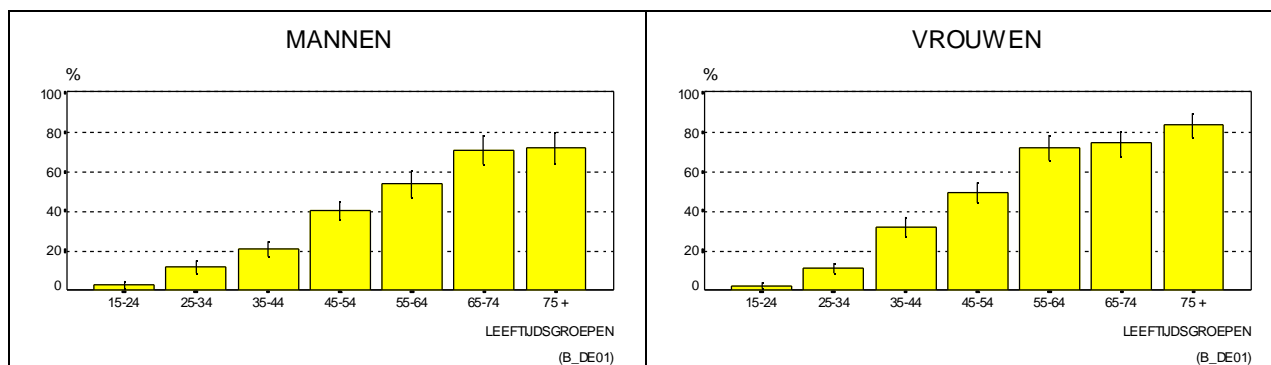
Tabel 5.6.1 Proportie van de bevolking die aangeeft over geen eigen gebit meer te beschikken, gestandaardiseerd voor leeftijd en geslacht, Gezondheidsenquête, België, 1997

GESLACHT	Man	13,3	(11,8-14,8)
	Vrouw	14,2	(12,7-15,7)
ONDERWIJSNIVEAU	Geen diploma	14,1	(9,3-19,0)
	Lager	20,3	(17,4-23,1)
	Lager secundair	15,4	(13,2-17,6)
	Hoger secundair	13,3	(11,1-15,5)
	Hoger	6,9	(5,0-8,7)
EQUIVALENT INKOMEN (BFR)	< 20.000	11,4	(8,3-14,6)
	20.000-30.000	16,9	(14,6-19,2)
	30.000-40.000	14,4	(12,5-16,4)
	40.000-60.000	12,5	(10,4-14,7)
	>60.000	9,1	(6,6-11,7)
GEZONDHEIDSBELEVING	Goed tot zeer goed	12,4	(11,0-13,8)
	Zeer slecht tot redelijk	15,6	(13,6-17,6)
ROOKGEWOONTEN	Nooit gerookt	10,1	(8,6-11,6)
	Vroeger gerookt	13,4	(11,2-15,6)
	Matige roker (<20)	14,0	(11,2-16,7)
	Zware roker	18,9	(14,2-23,7)
VERBLIJFPLAATS	Vlaams Gewest	14,0	(12,5-15,6)
	Brussels Gewest	11,2	(9,3-13,0)
	Waaals Gewest	14,2	(12,4-15,9)

5.6.2.2. Prevalentie van het dragen van een tandprothesen (de01)

9% procent van de totale bevolking heeft een volledig kunstgebit onder en boven, 24% heeft een onvolledig kunstgebit of een prothese. Wanneer we deze categorieën samen nemen blijkt 1 op 3 Belgen een kunstgebit of deelprothese te hebben. Na standaardisatie voor leeftijd blijkt dat vrouwen vaker een prothese hebben dan mannen. Er is uiteraard een sterke toename in functie van de leeftijd (zie figuur 5.6.2).

Figuur 5.6.2 Percentage van de bevolking die aangeeft een kunstgebit of deelprothese te dragen, volgens leeftijd en geslacht, Gezondheidsenquête, België, 1997

Bespreking in functie van een aantal basiskennmerken

Duidelijke verschillen naargelang de socio-economische status kunnen na standaardisatie voor leeftijd en geslacht niet aangetoond worden (zie tabel 5.6.2). Wel zien we terug een duidelijke gradiënt in functie van het rookgedrag. Het dragen van een kunstgebit of tandprothese neemt toe naarmate men meer rookt. In het Brussels Gewest komt het dragen van een kunstgebit of tandprothese significant minder voor dan in het Vlaams Gewest. De absolute verschillen tussen de gewesten zijn echter minimaal : 35% in het Vlaams Gewest, 32% in het Brussels en 32% in het Waals Gewest.

Tabel 5.6.2 Proportie van de bevolking die aangeeft een kunstgebit of deelprothese te dragen, gestandaardiseerd volgens leeftijd en geslacht, Gezondheidsenquête, België, 1997

		PROPORTIE (%)	95% B. I.
GESLACHT	Man	33,7	(31,9-35,6)
	Vrouw	40,7	(38,9-42,5)
ONDERWIJSNIVEAU	Geen diploma	36,4	(29,6-43,1)
	Lager	35,3	(31,8-38,8)
	Lager secundair	41,7	(38,7-44,6)
	Hoger secundair	38,0	(35,4-40,6)
	Hoger	34,6	(32,1-37,1)
EQUIVALENT INKOMEN (BFR)	< 20.000	34,7	(30,4-39,0)
	20.000-30.000	37,4	(34,6-40,3)
	30.000-40.000	37,1	(34,5-39,6)
	40.000-60.000	38,3	(35,8-40,7)
	>60.000	34,8	(31,2-38,3)
GEZONDHEIDSBELEVING	Goed tot zeer goed	37,0	(35,4-38,6)
	Zeer slecht tot redelijk	39,0	(36,2-41,8)
ROOKGEWOONTEN	Nooit gerookt	32,9	(30,7-35,1)
	Vroeger gerookt	37,9	(35,2-40,7)
	Matige roker (<20)	40,2	(37,2-43,2)
	Zware roker	45,1	(41,0-49,3)
VERBLIJFPLAATS	Vlaams Gewest	38,9	(37,0-40,7)

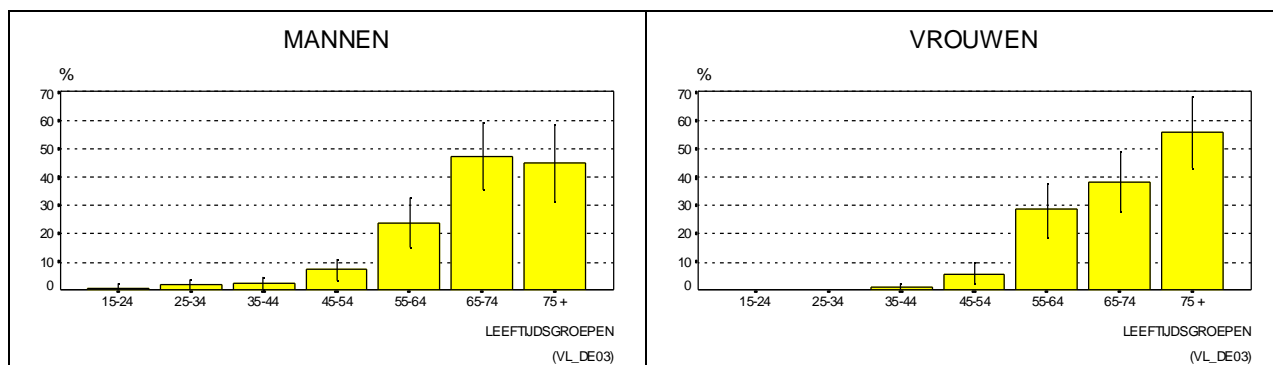
Brussels Gewest	33,8	(31,6–36,0)
Waals Gewest	35,5	(33,4–37,6)

5.6.3. Resultaten voor het Vlaams Gewest

5.6.3.1. Prevalentie van personen zonder eigen gebit (de03)

In het Vlaams Gewest geeft 11% van de bevolking aan over geen eigen gebit meer te beschikken. Hierbij bestaat geen verschil tussen mannen en vrouwen. Uiteraard stijgt dit percentage sterk in functie van de leeftijd (zie figuur 5.6.3). In de leeftijdsgroep tussen 55 en 64 jaar heeft bijvoorbeeld 23% geen eigen gebit meer. Bij 75-plussers bedraagt dit percentage 52%.

Figuur 5.6.3 Percentage van de bevolking die aangeeft over geen eigen gebit meer te beschikken, volgens leeftijd en geslacht, Vlaams Gewest, Gezondheidsenquête, België, 1997

Bespreking in functie van een aantal basiskenmerken

Na correctie voor leeftijd en geslacht blijkt een dalende opleidings- en inkomensklasse overeen te komen met een hogere proportie personen zonder eigen gebit (zie tabel 5.6.3). De laagste opleidings- en inkomensklasse vertoont echter een proportie die lager ligt dan de categorie er net boven. Roken heeft een nefaste invloed op het gebit. Na standaardisatie voor leeftijd en geslacht zijn de verschillen niet significant maar er is wel een stijgende gradiënt in functie van toenemend rookgedrag.

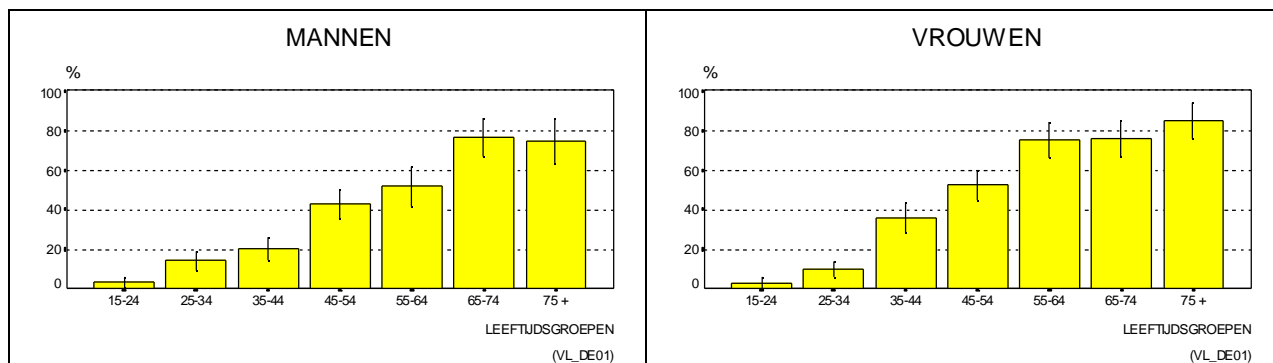
Tabel 5.6.3 Percentage van de bevolking die aangeeft over geen eigen gebit meer te beschikken, gestandaardiseerd voor leeftijd en geslacht, Vlaams Gewest, Gezondheidsenquête, België, 1997

		PROPORTIE (%)	95% B. I.
GESLACHT	Man	14,4	(12,1-16,6)
	Vrouw	13,7	(11,6-15,8)
ONDERWIJSNIVEAU	Geen diploma	16,5	(11,0-21,9)
	Lager	20,7	(16,9-24,6)
	Lager secundair	15,1	(12,2-18,1)
	Hoger secundair	13,2	(10,3-16,1)
	Hoger	5,7	(2,6-8,8)
EQUIVALENT INKOMEN (BFR)	< 20.000	11,1	(6,3-16,0)
	20.000-30.000	17,3	(14,2-20,4)
	30.000-40.000	15,3	(12,6-17,9)
	40.000-60.000	11,9	(8,8-15,0)
	>60.000	8,4	(4,2-12,7)
GEZONDHEIDSBELEVING	Goed tot zeer goed	12,7	(10,7-14,6)
	Zeer slecht tot redelijk	15,5	(12,8-18,2)
ROOKGEWOONTEN	Nooit gerookt	10,0	(7,8-12,3)
	Vroeger gerookt	13,6	(10,3-16,9)
	Matige roker (<20)	14,5	(10,3-18,7)
	Zware roker	18,5	(12,0-25,0)

5.6.3.2. Prevalentie van het dragen van een tandprothesen (de01)

9% van de bevolking in het Vlaams Gewest heeft een volledig kunstgebit onder en boven, 26% heeft een onvolledig kunstgebit of een prothese. Wanneer we deze categorieën samen nemen blijkt 35% van de bevolking gebruik te maken van een kunstgebit of deelprothese. Na standaardisatie voor leeftijd blijkt dat vrouwen vaker een prothese hebben dan mannen (zie tabel 5.6.4). Er is uiteraard een sterke toename in functie van de leeftijd (zie figuur 5.6.4).

Figuur 5.6.2 Percentage van de bevolking die aangeeft een kunstgebit of deelprothese te dragen, volgens leeftijd en geslacht, Vlaams Gewest, Gezondheidsenquête, België, 1997

Bespreking in functie van een aantal basiskennmerken

Duidelijke verschillen naargelang de socio-economische status kunnen niet aangetoond worden. Ook verschillen in functie van rookgedrag zijn niet significant (zie tabel 5.6.4).

Tabel 5.6.4 Proportie van de bevolking die aangeeft een kunstgebit of deelprothese te dragen, gestandaardiseerd volgens leeftijd en geslacht, Vlaams Gewest, Gezondheidsenquête, België, 1997

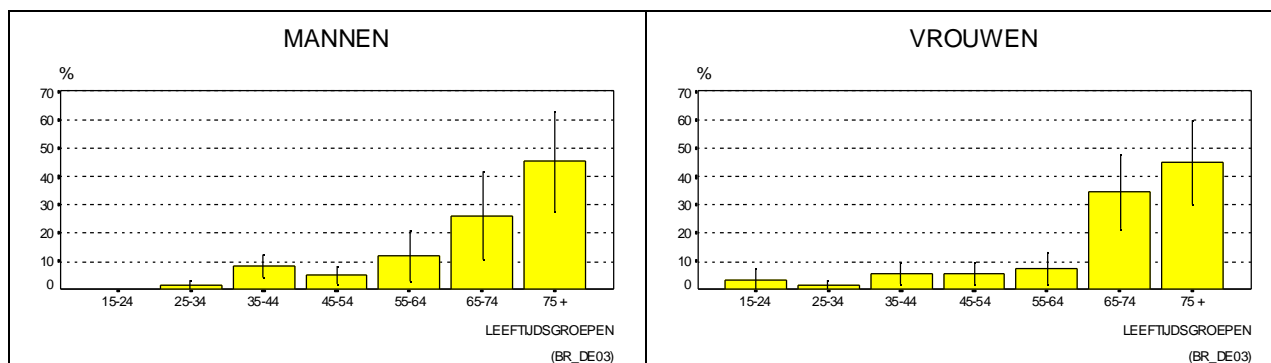
		PROPORTIE (%)	95% B. I.
GESLACHT	Man	35,3	(32,6-37,9)
	Vrouw	42,5	(39,9-45,1)
ONDERWIJSNIVEAU	Geen diploma	37,7	(27,9-47,5)
	Lager	36,4	(31,4-41,3)
	Lager secundair	46,1	(41,9-50,4)
	Hoger secundair	39,6	(36,0-43,1)
	Hoger	33,1	(28,9-37,4)
EQUIVALENT INKOMEN (BFR)	< 20.000	41,3	(34,2-48,5)
	20.000-30.000	40,2	(35,6-44,8)
	30.000-40.000	41,6	(38,0-45,1)
	40.000-60.000	37,3	(33,7-41,0)
	>60.000	37,3	(31,9-42,6)
GEZONDHEIDSBELEVING	Goed tot zeer goed	39,1	(37,0-41,3)
	Zeer slecht tot redelijk	41,8	(37,0-46,7)
ROOKGEWOONTEN	Nooit gerookt	34,0	(30,8-37,3)
	Vroeger gerookt	39,0	(35,0-43,0)
	Matige roker (<20)	42,3	(37,8-46,9)
	Zware roker	41,5	(34,9-48,1)

5.6.4. Resultaten voor het Brussels Gewest

5.6.4.1. Prevalentie van personen zonder eigen gebit (de03)

In het Brussels Gewest geeft 10% van de bevolking aan over geen eigen gebit meer te beschikken. Na standaardisatie voor leeftijd is er geen verschil tussen mannen en vrouwen (zie tabel 5.6.5). Uiteraard stijgt dit percentage sterk in functie van de leeftijd (zie figuur 5.6.5). In de leeftijdsgroep tussen 55 en 64 jaar heeft bijvoorbeeld 10% geen eigen gebit meer. Bij de 75-plussers bedraagt dit percentage 45%.

Figuur 5.6.5 Percentage van de bevolking die aangeeft over geen gebit meer te beschikken, volgens leeftijd en geslacht, Brussels Gewest, Gezondheidsenquête, België, 1997

Bespreking in functie van een aantal basiskenmerken

In het Brussels Gewest is de proportie personen zonder eigen gebit kleiner in de hoogste opleidingsklasse : 4% t.o.v. meer dan 13% in de andere opleidingsklassen. Na standaardisatie voor leeftijd en geslacht wordt dit verschil bevestigd hoewel niet significant met de 2 laagste opleidingsklassen. Verschillen naargelang inkomensklassen zijn niet duidelijk. In het Brussels Gewest is het verschil in de prevalentie personen zonder eigen gebit naargelang de rookgewoonten minder duidelijk dan in de andere gewesten. Na standardisatie voor leeftijd en geslacht blijkt deze proportie toch hoogst bij zware rokers.

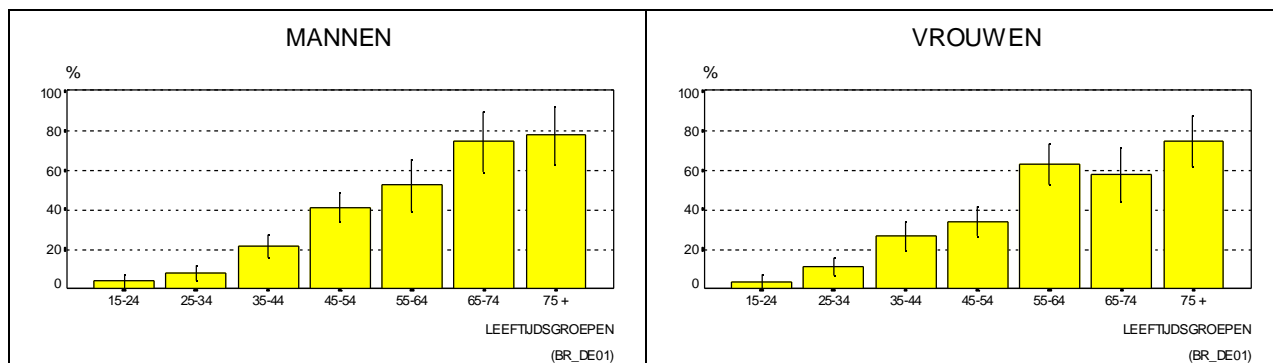
Tabel 5.6.5 Percentage van de bevolking die aangeeft over geen eigen gebit meer te beschikken, gestandaardiseerd voor leeftijd en geslacht, Brussels Gewest, Gezondheidsenquête, België, 1997

		PROPORTIE (%)	95% B.I.
GESLACHT	Man	10,8	(8,1-13,6)
	Vrouw	11,5	(9,1-13,8)
ONDERWIJSNIVEAU	Geen diploma	12,4	(6,5-18,4)
	Lager	11,2	(7,1-15,3)
	Lager secundair	14,5	(10,8-18,2)
	Hoger secundair	11,9	(8,7-15,2)
	Hoger	6,2	(4,1- 8,3)
EQUIVALENT INKOMEN (BFR)	< 20.000	12,2	(6,7-17,6)
	20.000-30.000	12,5	(8,2-16,9)
	30.000-40.000	11,8	(8,6-15,0)
	40.000-60.000	11,4	(8,0-14,7)
	>60.000	10,8	(7,3-14,4)
GEZONDHEIDSBELEVING	Goed tot zeer goed	9,9	(7,6-12,1)
	Zeer slecht tot redelijk	13,6	(10,0-17,2)
ROOKGEWOONTEN	Nooit gerookt	9,0	(5,9-12,0)
	Vroeger gerookt	8,8	(6,1-11,5)
	Matige roker (<20)	11,0	(7,2-14,7)
	Zware roker	14,8	(9,0-20,6)

5.6.4.2. Prevalentie van het dragen van een tandprothesen (de01)

7% procent van de bevolking in het Brussels Gewest heeft een volledig kunstgebit onder en boven, 25% heeft een onvolledig kunstgebit of een prothese. Wanneer we deze categorieën samen nemen blijkt dat 32% van de bevolking in het Brussels Gewest gebruik maakt van een kunstgebit of deelprothese. Na standaardisatie voor leeftijd blijkt dat deze proportie dezelfde is bij mannen en vrouwen (zie tabel 5.6.6). Er is uiteraard een sterke toename in functie van de leeftijd (zie figuur 5.6.6).

Figuur 5.6.6 Percentage van de bevolking die aangeeft een kunstgebit of deelprothese te dragen, volgens leeftijd en geslacht, Brussels Gewest, Gezondheidsenquête, België, 1997

Bespreking in functie van een aantal basiskennmerken

Duidelijke verschillen naargelang de socio-economische status kunnen hier niet aangetoond worden. Wel zien we terug een duidelijke gradiënt in functie van het rookgedrag. Het dragen van een kunstgebit of tandprothese neemt toe naarmate men meer rookt.

Tabel 5.6.6 Proportie van de bevolking die aangeeft een kunstgebit of deelprothese te dragen, gestandaardiseerd volgens leeftijd en geslacht, Gezondheidsenquête, België, 1997

		PROPORTIE (%)	95% B. I.
GESLACHT	Man	34,0	(30,7-37,3)
	Vrouw	33,6	(30,6-36,7)
ONDERWIJSNIVEAU	Geen diploma	35,7	(28,3-43,1)
	Lager	34,6	(29,1-40,1)
	Lager secundair	39,5	(34,6-44,5)
	Hoger secundair	31,1	(27,0-35,2)
	Hoger	32,4	(28,9-35,8)
EQUIVALENT INKOMEN (BFR)	< 20.000	28,4	(22,1-34,7)
	20.000-30.000	35,2	(30,3-40,0)
	30.000-40.000	32,3	(28,0-36,7)
	40.000-60.000	36,9	(32,8-41,0)
	>60.000	30,9	(26,2-35,6)
GEZONDHEIDSBELEVING	Goed tot zeer goed	32,7	(29,8-35,6)
	Zeer slecht tot redelijk	37,5	(33,0-42,0)
ROOKGEWOONTEN	Nooit gerookt	32,3	(27,9-36,6)
	Vroeger gerookt	34,0	(29,9-38,1)
	Matige roker (<20)	35,8	(31,6-40,1)
	Zware roker	46,7	(40,2-53,1)

5.6.5. Bibliografie

1. Van Nieuwenhuysen J.-P., D'Hoore W. - Le déclin de la carie dentaire dans les pays industrialisés: revue de la littérature. Louvain Méd. 1990; 109: 731-747.
2. X.M. - Les Belges et leurs gencives. le Généraliste 1996; 14